

METODOLOGIJA

Bonitetna ocena

Bonitetna ocena se izračunava jednom godišnje i to na osnovu bonitetne ocene prethodne godine i formule sastavljene iz pokazatelja poslovanja firme. Bonitetna ocena je podeljena na pet razreda:

- AAA (najviša bonitetna ocena)
- AA+
- A+
- BBB
- CCC (najniža bonitetna ocena)
- - (bonitetnu ocenu je nemoguće izračunati)

Postupak dodeljivanja bonitetne ocene podrazumeva međusobno izračunavanje pokazatelja i kategorizaciju rezultata i finansijske ocene. Pri izračunavanju koristimo najvažnije grupe pokazatelja, a to su pokazatelji likvidnosti i pokazatelji uspešnosti. Iz svake grupe pokazatelja koristimo one koji su najreprezentativniji.

Bonitetna ocena se prilagođava veličini firme, broju zaposlenih i visini godišnjeg prometa, u odnosu na firme sličnih delatnosti. Bonitetna ocena se izdaje samo subjektima koji imaju izračunate sve pokazatelje. Onima za koje je nemoguće izračunati određeni pokazatelj potreban za izračunavanje bonitetne ocene, ista neće biti dodeljena.

Bonitetna ocena služi brzom oceni firme i njene stabilnosti. Bonitetna ocena takođe okvirno predviđa buduće poslovanje firme i daje nam uvid kolika je verovatnoća da će određena firma u budućnosti biti u stečaju ili u blokadi računa.

Bonitetna ocena se ne izračunava za sledeće sektore:

- Javne monetarno finansijske institucije
- Domaće privatne monetarno finansijske institucije
- Monetarno finansijske institucije pod tuđim nadzorom
- Javna osiguravajuća društva i penzijski fondovi
- Domaća privatna osiguravajuća društva i penzijski fondovi
- Osiguravajuća društva i penzijski fondovi pod tuđim nadzorom
- Celokupan sektor Finansijske i osiguravajuće delatnosti
- Samozaposleni – poslodavci
- Novonastale firme

Metodologija izračunavanja bonitetne ocene

Finansijska ocena pokazuje poslovanje preduzeća u protekloj godini, a izračunava se jednom godišnje. Bonitetna ocena se izračunava iz najbitnijih i najreprezentativnijih grupa pokazatelja:

1. Racio likvidnosti

Racio likvidnosti predstavlja sposobnost preduzeća da izmiri svoje obaveze u roku. Koeficijent tekuće likvidnosti meri sposobnost preduzeća da izmiri obaveze kada one dospevaju. Racio likvidnosti računa se po formuli: opšti racio likvidnosti = zalihe + potraživanja + gotovina / tekuće obaveze. Racio likvidnosti podrazumeva:

$$\bullet \text{ Racio tekuće likvidnosti} = \frac{\text{Obrtna imovina}}{\text{Kratkoročne obaveze}}$$

$$\bullet \text{ Racio redukovane likvidnosti} = \frac{\text{Monetarna aktiva}}{\text{Kratkoročne obaveze}}$$

2. Racio solventnosti

Racio solventnosti ili racio finansijske strukture pokazuje likvidnost na duži rok. Za ocenjivanje dugoročne finansijske pozicije preduzeća koriste se sledeći koeficijenti: koeficijent zaduženosti i koeficijent kapitala u odnosu na sredstva. Pod ovim se podrazumeva:

$$\bullet \text{ Racio pokriva stalne imovine} = \frac{\text{Kapital}}{\text{Stalna imovina}}$$

$$\bullet \text{ Racio pokriva realne imovine} = \frac{\text{Dugoročni kapital}}{\text{Realna aktiva}}$$

$$\bullet \text{ Racio pokriva zaliha NOK - om} = \frac{\text{NOK}}{\text{Zalihe + AVR}}$$

$$\bullet \text{ Racio pokriva obrtne imovine NOK - om} = \frac{\text{NOK}}{\text{Obrtna imovina}}$$

$$\bullet \text{ Racio zaduženosi} = \frac{\text{Ukupne obaveze}}{\text{Kapital}}$$

$$\bullet \text{ Racio pokriva kamata zaradom} = \frac{\text{EBIT}}{\text{Plaćene kamate}}$$

3. Racio efikasnosti

Racio efikasnosti ili aktivnosti pokazuje tokove nabavnog i prodajnog procesa. Najvažniji pokazatelji ovog tipa su koeficijent obrta kupaca (potraživanja), koeficijent obrta dobavljača (dugovanja) i koeficijent obrta zaliha:

$$\bullet \text{ Racio obrta poslovne imovine} = \frac{\text{Prihodi od prodaje}}{\text{Prosečna poslovna imovina}}$$

$$\bullet \text{ Racio obrta fiksne imovine} = \frac{\text{Prihodi od prodaje}}{\text{Prosečna fiksna imovina}}$$

$$\bullet \text{ Racio obrta kapitala} = \frac{\text{Prihodi od prodaje}}{\text{Prosečan vlasnički kapital}}$$

$$\bullet \text{ Racio obrta obrtne imovine} = \frac{\text{Prihodi od prodaje}}{\text{Prosečna obrtna imovina}}$$

- **Racio obrta zaliha** =
$$\frac{\text{Prihodi od prodaje}}{\text{Prosečne zalihe} + \text{AVR}}$$
- **Racio obrta potraživanja od kupaca** =
$$\frac{\text{Prihodi od prodaje} - \text{eksterno}}{\text{Prosečna potraživanja od kupaca}}$$
- **Racio obrta obaveza prema dobavljačima** =
$$\frac{\text{Ukupne nabavke}}{\text{Prosečne obaveze prema dobavljačima}}$$

4. Racio profitabilnosti

Racio profitabilnosti pokazuje sposobnost zarađivanja preduzeća i ključni je koeficijent u proceni finansijskog uspeha. Ovde spadaju:

- **Stopa bruto poslovnog dobitka** =
$$\frac{\text{Bruto poslovni dobitak}}{\text{Prihodi od prodaje}}$$
- **Stopa neto poslovnog dobitka** =
$$\frac{\text{Neto poslovni dobitak}}{\text{Prihodi od prodaje}}$$
- **Racio neto profitne marže** =
$$\frac{\text{Neto dobitak}}{\text{Prihodi od prodaje}}$$
- **Racio bruto profitne marže** =
$$\frac{\text{Neto dob} + \text{Trošk kam} * (1 - \text{Stopa poreza})}{\text{Prihodi od prodaje}}$$
- **ROA** =
$$\frac{\text{Neto dob} + \text{Trošk kam} * (1 - \text{Stopa poreza})}{\text{Prosečna imovina}}$$
- **ROE** =
$$\frac{\text{Neto dobitak}}{\text{Prosečni neto vlasnički kapital}}$$

Metodologiju na osnovu koje se izračunava bonitetna ocena ustanovili su preciznim i kredibilnim analizama finansijski stručnjaci. Na osnovu detaljne analize svih navedenih pokazatelja po zadatim formulama finansijski analitičari izračunavaju bonitetnu ocenu preduzeća.

Ova ocena je precizan pokazatelj finansijskog stanja određene firme i načina na koji ta firma posluje. Na osnovu bonitetne ocene procenjuje se kvalitet poslovanja firme, pouzdanost i uspešnost. Firme i preduzetnici mogu lakše da predvide koliko moraju da budu oprezniji pri poslovanju s potencijalnim ili postojećim partnerima. Ona takođe u velikoj meri doprinosi transparentnosti poslovanja, kao i sigurnijem i bržem sklapanju partnerstva.